

Restaureringsrapport notabu Longøyo,

gnr. 19 Bnr.1

Fitjar kommune

Eigar: Friluftsrådet Vest

Måndag den 12 oktober var underteikna på synfaring til Langøy saman med: Oddvin Øvernes, - dagleg leiar Friluftsrådet Vest, Åse Nøttveit - Stord og Fitjar landbrukskontor, Rune Havn - byggfirma Engevik og Tislevoll, Fitjar, Frank Midttun - driftsleiar Engesund Oppdrett. Synfaringa kom til i samband med at Friluftsrådet Vest ynskjer å restaurera dei to ståande bygga på øya og søka om turvande midlar til å finansiera prosjekta.

Det mest spesielle med bruket på Langøy, i tillegg til å ver eit enkelt gardsbruk i øyane, er dei imponerande rydningsrøysene me ser i kulturlandskapet. Avrunda overflatesteinar i granitt ligg i dag som verdfulle kulturminner frå ei tid me har vanskeleg for å setja oss inn . Å driva garden på Langøy må ha vore eit slit. Blar me i bygdeboka for Fitjar får me dette stadfesta. Likevel gjekk garden for å vera ein toleg god gard. Dei hadde inntekt frå fiske; sild og laksefiske. Og midlar til å føra opp 5 bygg som slett ikkje dei minste me kjenner til og materieleit som er nytt , mellom anna dropeskifer og rasteskifer er av god kvalitet .

Longøyo er ein av dei yngste gardane i Fitjar. Den var husmannsplass under Fitjar- garden fram til 1838 då den vart sjøleigande. Garden vart driven til 1970 talet. Frå 1980 og utetter har bygga stått mykje godt til nedfalls. Løa m/lor, 2 uthus, og mogeleg naust er ikkje meir. Men tuftene står att .

Notabua er eit enkelt 14 rutemeter stort grindabygg som er sett saman av to grindepar med tilhøyrande stav, bete, stavlegje og sperr. Bygget er konstruert med ei lita «sval» mot sjøen framom

det større rommet som rommar garn/not og fiskeutstyr Det er eit av to bygg som framleis står på Longøy.

Me har nokre notabuer att i Fitjar kommune, (mellom anna i Glippevågen, Tveitevågen, Levågen og Årskog) men det vert stadig mindre av dei. Det er slutt på det tradisjonsrike notafisket som har gitt bygget namn. Fylgjeleg blir slike kulturminner ofte -til overs- på garden og er i fare for å koma bort. Difor er det positivt at Friluftsrådet Vest tek til ordet for å ta vare på notabua.

Liggande plank

Som me ser på fotografiet har bygget fått tøff medfart av vær og vind. I fylgje bygdeboka for Fitjar bind 1, skal bygget ver frå om lag 1850. Underteikna kjenner ikkje til om bygningsdetaljar som kledning eller tak har vore bytt ut tidlegare. Truleg er dei to grindene originale. Det spesielle med bygget er likevel at det er kledd med 1,5-2 x 6tomms liggande plank. På avstand minner dette om liggande omfar,- som på eit tømra bygg. Men det er ikkje nov på den tømra planken og «kledinga» er festa med trenaglar til stavane. Dette er eit såpass spesielt trekk at underteikna føreslår å kle inn «planken» med liggjande bordkledingsbord sidan ein større del av desse bygningselementa, unnatake mot vest, er så fulle i al-ved at dei framleis står av bygget: utan desse elemnta er eg redd bygget hadde kolapsa.

Vestre gavlveggen har ståande kleding..

Taket er eit sperretak med rasteskifer på ope sutak. D.v.s. opplengjene/spikerslaga/lektene ligg rett på sperra. Slik er taket svært ope for vær og vind. Dette er ein føremon ved at vatnet som lek inn i bygget tørkar opp.

Fleire av bølgeblekkplatene, som er lappa på i nyare tid, er blåse bort.

Fundamentet på bygget er granittstein som er frå stranda/området på øya. Det er ein liten kai mot nord elles direkte inngang frå sjøen til svala som har ope golv og er nærast ein del av kaien.

Kostnadsoverslag restaureringa av notabua

Det er ikkje henta inn fast pris på det føreståande arbeidet. Underteikna si røynsle med å innhenta pris på slikt arbeid er at byggmeister kvir seg med det. I dei høve dei er viljuge til å gi fast pris blir denne ofte urealistisk høg. -Av di dei er redd for å gå på tap dersom det dukkar opp uforutsette utgifter. Difor har underteikna stipulert kostnadsoverslaget og basert prisane på røynsle frå prosjekt eg har vore borti og somdet er naturleg å samanlikna notabua med.

Det er avgjerande for eit godt resultat at både prosjektleiar og utøvande tømrrar har naudsynt kompetanse innan bygningsvernaget. Notabua er eit spesielt bygg som krev spesiell arbeidskraft.

Prinsippet er at mest mogeleg av den originale materialen framleis skal nyttast: minst mogeleg av det originale vyrke skal fjernast. Sjølv sagt går grensa i dei høve der rote eller anna skade fører til at elementet ikkje klarar gjera jobben med å ta vare på bygget. Det er viktig at utøvande tømrrer får

